

Проф. др Жељко Вучковић
Педагошки факултет у Сомбору
Универзитет у Новом Саду
z.vuckovic@yahoo.com

УДК 378.6:37(497.113 Сомбор):027.8-051
378.1(497.113 Сомбор):027.8-051

Др Борјанка Трајковић
Педагошки факултет у Сомбору
Универзитет у Новом Саду
trajkovic.bor@sbb.rs

Студије школског библиотекарства на Педагошком факултету у Сомбору

Сажетак

Педагошки факултет у Сомбору, једини у Републици Србији, од академске 2005/6. године, започео је да образује школске библиотекарe. Циљ студијског програма јесте образовање стручњака који на основу стечених библиотечких, педагошко-психолошких и информатичких знања, могу самостално и квалитетно да обављају послове у школским библиотекама.

Кључне речи:

Педагошки факултет у Сомбору, студије школског библиотекарства, основни студијски програм, акредитација, перспектива развоја

Школска библиотека је портал који уводи будућег читаоца у чаробни свет књиге. Она стоји на почетку читања и зато је улога школског библиотекара најодговорнија у нашој струци. Од њега зависи формирање животног читаоца, будућег стручњака, интелектуалца, корисног члана сваког друштва. Савремена школска библиотека саставни је део школе као васпитно-образовне установе и библиотечко-информационог система, који обједињује збирке публикација у земљи и омогућава проток и доступност информација из целог света свим заинтересованим корисницима, у складу са њиховим потребама. Те њене битне карактеристике изискују да школски библиотекар својим знањима, вештинама и садржајима библиотечко-информационог рада буде укључен у васпитно-образовни процес и квалитетно оспособљен за размену информација и комуникацију у библиотечко-информационом систему.

Одговорног посла школовања ових стручњака латио се Педагошки факултет у Сомбору оснивањем Групе за школског библиотекара 2005. године. До 2009/10. академске године, када је уписана пета генерација студената, четрнаест школских библиотекара стекло је ово стручно звање. Студијски програм основних, додипломских, трогодишњих академских студија *Школски библиотекар*, 2009. године добио је акредитацију комисије Новосадског универзитета, сагласно Закону и захтевима Болоњске декларације.

Акредитоване су основне академске студије у трајању од три године (180 ЕСПБ бодова), након којих се

стиче звање *школски библиотекар*. У припреми за акредитацију је програм дипломских академских студија у трајању од две године (120 ЕСПБ бодова), које обезбеђују звање *дипломирани библиотекар мастер*.

Основни студијски програм за школске библиотекарe структурисан је као трогодишњи студиј који садржи општеобразовне, теоријско-методолошке, научно-стручне и стручно-апликативне предмете. Настава се изводи у семестрима, а укупан број ЕСПБ бодова за семестар износи 30, за студијску годину 60. С обзиром да је укупно трајање студија шест семестара, студент би током студија требало да оствари укупно 180 ЕСПБ бодова.

Циљ студијског програма јесте образовање стручњака који, на основу стечених библиотечких, педагошко-психолошких, те информатичких знања, као и познавања савременог менаџмента информација, владају компетенцијама неопходним за обављање послова у школским библиотекама. Поред тога, захваљујући изборном подручју, студенти би требало да специфично уобличи свој стручни профил, као и да буду оспособљени за перманентно самообразовање, те евалуацију сопственог рада.

Студијски програм образује и оспособљава школског библиотекара за самостално обављање основних стручних библиотечко-информационих функција, али и за перманентно унапређење мисије савремене школске библиотеке у нашој средини и за њену трансформацију у информациони и референтни центар у којем се врши

не само издавање књига, већ и селекција података, комуникација и употреба знања.

Сврха студијског програма јесте формирање стручњака са академским образовањем који поседује значајно проширена и продубљена знања у односу на знање стечено у средњој школи, као и интегрисано знање неопходно за разумевање научне основе из области библиотекарства, што му омогућава квалитетан рад у школским библиотекама. Имајући у виду тренутно стање у школама које карактерише одсуство стручних лица у школским библиотекама, те улогу и важност коју школска библиотека, као прва библиотека са којом се ученици сусрећу, има у формирању личности ученика, а тиме и директно његове опште културе, неопходно је образовати стручњаке који ће на задовољавајући начин обављати послове школ-

ског библиотекара. Ово тим пре ако се има у виду значај писаних медија, као и савремених информационих и комуникационих средстава које библиотеке све више користе, по целокупну културу и образовање сваког друштва.

Унапређење организације рада школске библиотеке увођењем и креативном применом нових компјутерских и медијских технологија у циљу побољшања библиотечно-информационе делатности, унапређење структуре и организације фондова и рад са корисницима и заједницом у којој школа делује, битни су циљеви који се постављају пред савременог школског библиотекара.

Посматран са становишта потребног стручног профила, овакав програм образовања омогућава школском библиотекарју да се активно укључи у остваривање педагошке мисије савремене школе, као и да ученицима,

Табела 5. 1. Распоред предмета по семестрима и годинама студија за студијски програм првог нивоа студија
Студијски програм основних трогодишњих академских студија *школски библиотекар*

Назив предмета	I	II	ECTS
Енглески језик I	4+0		5
Филозофија образовања	2+3		5
Историја	2+1		4
Информатичке технологије у образовању	3+3		8
Савремено библиотекарство	2+2		6
Српски језик I		2+3	5
Психологија		3+3	7
Каталогизација		2+2	6
Изборни предмет I		2+2	4
Пракса I	0+4	0+6	10
УКУПНО ECTS			60

Прва година

Назив предмета	III	IV	ECTS
Енглески језик II	4+0		5
Социологија образовања	2+1		3
Српски језик II	2+3		5
Класификациони системи	2+2		6
Култура говора са реториком	2+1		3
Библиографија		2+2	6
Базе података		3+4	9
Медијска култура		2+2	5
Изборни предмет II		4+4	9
Пракса II	0+6	0+3	9
УКУПНО ECTS			60

Друга година

Назив предмета	V	VI	ECTS
Енглески језик III	4+0		5
Менаџмент и маркетинг у библиотекарству	2+2		6
Историја књиге, писма и библиотека	2+2		6
Основе теорије књижевности	3+3		6
Изборни предмет III	2+2		4
Школске библиотеке		2+2	6
Изборни предмет IV		2+2	4
Пракса III	0+4	0+4	8
Завршни рад		15	15
УКУПНО ECTS			60

Трећа година

наставницима и сарадницима у настави обезбеди неопходне публикације и актуелне информације из библиотечно-информационог система.

По завршетку основних студија, студенти на овом нивоу образовања имају следеће компетенције:

Владање основним знањима из домена библиотекаштва и образовних наука;

Употреба и развој професионалних знања, стручних, педагошко-психолошких и информатичких, неопходних за успешну реализацију рада у основношколским и средњошколским библиотекама, као и у децим одељењима јавних библиотека;

Познавање функционалних вештина неопходних за самостално обављање основних библиотечких стручних послова од набавке, обраде, чувања и коришћења публикација, до рефералних услуга и претраживања локалних и глобалних база података;

Познавање и коришћење међународних норматива и стандарда у каталожско-библиографском раду и стручној обради библиотечке грађе у различитим изворима и форматама;

Способност пружања подршке ученицима да користе публикације и информације, да развијају читалачки укус и навике и да самостално и перманентно користе изворе знања и информација;

Познавање вештине комуникације и интеракције са ученицима одређеног узраста, родитељима, менаџментом школе и широм заједницом у реализацији образовних и васпитних циљева;

Интердисциплинарни и интеркомпетиционе способности – познавање и примена нових информационих и образовних технологија, познавање рада са децом;

Планирање и евалуација сопственог континуираног професионалног развоја.

Полазећи од принципа пуне комплементарности и перманентне повезаности теоријских и практичних аспеката савременог школског библиотекаштва, током прве године студенти посећују Градску библиотеку у Сомбору, Народну библиотеку Србије и Библиотеку

Матице српске, где се непосредно упознају са функцијама савременог библиотечно-информационог система у Србији. Стручна пракса одвија се и у школским библиотекама основних и средњих школа у Сомбору, где под надзором асистената и школских библиотекара, студенти самостално сређују, инвентаришу и сигнирају библиотечку грађу и услужују кориснике библиотеке. Када студенти током предавања и вежби савладају основе каталогизације и класификације по међународним стручним стандардима, обавља се самостална електронска обрада публикација и израда пригодних тематских библиографија. Студенти учествују у организацији програма школске библиотеке, у промотивним активностима и представљању услуга школских библиотека. Током праксе, сви студенти воде дневнике, а пракса се вреднује одговарајућим износи-ма ЕСПБ бодова.

Израдом завршног рада, студент синтетише знања стечена током студија и показује способност самосталне обраде и решавања одабраног стручног проблема у складу са основним постулатима научне методологије и коришћењем информационих извора и литературе. Завршни рад представља истраживачки задатак студента у којем се он упознаје са методологијом истраживања у области савременог школског библиотекаштва.

Да расте интересовање за позив школског библиотекара, доказује и перманентно повећавање броја уписаних студената на Педагошком факултету у Сомбору. Прве године уписало се једанаест студената, а ове 2009/10. уписано је деветнаест.

Студиј библиотекаштва на Педагошком факултету омогућава комплементарност педагошких и библиотечких знања и јединство теоријског и практичног приступа у настави, што као циљ и резултат има оспособљеност студената да после завршених трогодишњих студија могу самостално и професионално, компетентно и одговорно да обављају послове школског библиотекара, уз познавање и коришћење међународних стручних стандарда који важе у целом свету.

Education for school librarians at the Faculty of Pedagogy in Sombor

Abstract

Faculty of Pedagogy in Sombor started to educate school librarians from the academic year 2005/6, as the first and only institution of that profile in the Republic of Serbia. The aim of the three years program is to educate experts on the basis of the acquired knowledge from the fields of librarianship, pedagogy, and psychology. Trained like professionals they should independently perform quality work in school libraries.

Key words:

Faculty of Pedagogy in Sombor, the study of school librarianship, a basic program of study, accreditation, development prospects

ЛИТЕРАТУРА

1. Вучковић, Жељко. „Педагошки факултет у Сомбору: Студије школског библиотекаштва“. *Панчевачко читалиште* 7, бр. 12 (12. 5. 2008): 60-61.

2. Документација за акредитацију студијског програма: Школски библиотекар (необјављени документ).